

DE VINKENSTRAAT

VOOR ALLE BELANGHEBBENDEN

*DE GEBRUIKERS VAN DE STRAAT
DE BEWONERS VAN DE BUURT
DE VROEGERE BEWONERS
DE KAMERBEWONERS
DE ONDERVERHUURDERS
DE BEWONERS UIT HET
BUITENLAND
DE RAND BEWONERS
DE BUREN OP DE DIJK
DE RIJKERE OP DE GRACHT
DE WINKELIERS
DE AMBTENAREN VAN DE STAD
DE ZAKENMENSEN
DE KLEINE SPECULANTEN
DE HANDELAREN
DE SCHARRELAREN EN
ALLE ANDERE EXEMPLAREN*

Dit boekje wil de aandacht vestigen op de Vinkenstraat. De gemeente gaat binnenkort besluiten nemen over wat er met de Vinkenstraat gaat gebeuren. De werkwijze van de gemeente tot nog toe was: Laat een gat zo groot mogelijk worden zodat er ineens een zo groot mogelijk flatgebouw gepoot kan worden.

In dit boekje nu willen wij trachten aan te geven wat er allemaal aan goeds en gezelligs verdwijnt als de gemeente haar gang gaat.

De gemeente aan het woord tijdens de voorbereiding van haar besluit.

projectgroepen stadsvernieuwing

gemeente amsterdam

In afwachting van de afronding van de onteigeningsprocedure zal de sektor Grondbedrijf blijven pogen panden minnelijk te verwerven

Funktie

In de Vinkenstraat zal uitsluitend een woonfunctie worden toegestaan. In de Binnen Dommersstraat zal, evenals in de parallelle dwarsstraten waar van oudsher de winkelfunctie de overhand had, op de begane grond - ook gezien de weinig geschikte afmetingen voor een woonfunctie, het vestigen van winkels worden toegestaan. (zie pt. 3.3. De dwarsstraten, in de Nota inzake uitgangspunten voor het Bestemmingsplan Haarlemmerbuurt).

Vinkenstraat

De Vinkenstraat, liggende tussen en evenwijdig met de Brouwersgracht en de Haarlemmerdijk, werd in 1626 Rietstraat genoemd, later afwisselend Vinkenstraat, Middelstraat of Haarlemmermiddelstraat. De Rietvink, in de 16de eeuw een buitendijks grasveld voorbij de Haarlemmerpoort, bewaart de herinnering aan een merkwaardig feit in de geschiedenis van Amsterdam. Daar werd namelijk op woensdag 31 juli 1566 de eerste openbare preek gehouden door de hervormde predikant Jan Arentsz van Zaandam. De Vinkenbuurt is sterk verwaarloosd, van de oude gevels is bijna niets meer over en men ziet grote hiaten in de huizenrijen. Een buurt die hoognodig onder de bijl moet.

HET IS EEN BUURT VAN MENSEN ONDER ELKAAR, WAAR DOOR DE 'SANERING' IS ER VEEL VERANDERD

Mevr. Hendriks woont al 42 jaar in de Vinkenstraat. Ze is met haar trouwen in de Vinkenstraat nr. ... komen wonen. Eerst woonde ze op één hoog waar al haar vijf kinderen geboren zijn.

Vol trots laat ze me een zilveren stamboom zien, waaraan van alle vijf een portretje bungelt. Vroeger had ze van alle vijf een trouwfoto op de schoorsteenmantel staan, maar vertelt ze lachend 'dat vonden m'n kinderen te ouwerwets en toen het hier opgeknapt is na de dood van m'n man is dit boompje ervoor in de plaats gekomen. Ze weet nog veel te vertellen over vroeger toen ze nog met haar man en kinderen op één hoog woonde.

Het is zo'n gezellige straat altijd geweest. Het is nu wel minder, de meeste ouderen zijn weggetrokken. Dat komt door de sanering.

Vroeger had je hier geen auto's en kon je van alles doen op straat. Er werd altijd op straat gespeeld, bok bok berrie, busje-trap. 's Zomers gingen alle kinderen uit de straat fietsen huren, want we waren er niet zo rijk dat we eigen fietsen hadden. De één ging dan bij de ander achterop. Brood, melk en fris mee en dan de hele dag naar de bloembollen. Alle kinderen gingen mee. Als de terugkwamen hadden ze allemaal kransen om hun nek. Dat was zo'n leuk gezicht.

In de oorlog.....

We hebben hier ook de oorlog meegemaakt. Er zijn rot dingen gebeurd, maar we hebben ook gelachen hoor. Er was hier verderop een orgelloods waar nou die spuiterij is. In die orgelloods stond een keer een grote vrachtwagen met appels. De Duitsers hadden daar lucht van gekregen en kwamen de appels halen. Niemand wilde ze helpen de loods open te maken. Toen hebben ze het slot open geschoten en iedereen die op straat was moest ze helpen de wagen op straat te duwen. Maar ja, de mannen bleven weg natuurlijk. Wij keken door een kiertje van het gordijn naar buiten. Ik zei tegen m'n man: 'Ko laat je niet zien hoor, dan moet je ook helpen'. Toen kwam er een dominee aan en die moest helpen. Wat deed die, die legde z'n handen op de wagen en liep alleen maar mee. Gelachen dat we hebben. Maar ja, daar gingen de appels, daar heeft niemand wat aan gehad.

Een andere keer hadden ze op de Haarlemmerdijk een vleeswagen overvallen. Toen kwamen er een stelletje met een half varken zo over de straat getrokken. Een man hier aan de overkant, Keizer heette die, had hem aan de achterkant buiten gehangen, niemand kon het zien. Toen de Duitsers weg waren heeft hij het varken aan stukken gehakt en aan alle oude-van-dagen een stuk gebracht.

Ja, er was veel saamhorigheid onder de mensen. Het is echt een buurt van mensen onder elkaar. We zetten altijd allemaal stoelen buiten en zaten dan soms tot 1 of 2 uur in de nacht, de een bracht koffie, de ander een glaasje prik, weer een ander trakteerde de mannen op een pilsje. Op een gegeven moment hadden we last van ratten aan de overkant. De buurman hiernaast pakte z'n hengel en deed er een stukje brood aan en ging op ratten vissen. Dat was gillen geblazen.

m'n jongste dochter liep op d'r eind...

Maar ook nu heb je nog wel wat van die saamhorigheid. Een paar jaar geleden liep m'n jongste dochter op d'r eind, (ze woonde in Purmerend). Ik ging met haar mee naar het ziekenhuis. Af en toe belde ik op uit Purmerend om te zeggen hoe ze er voor stond. Ze kreeg een tweeling. Toen ik weer terug kwam in de Vinkenstraat was het al twee uur. Iedereen had op me gewacht. Ik vertelde dat ze een tweeling had. Eerst wilde ze me niet geloven, daarna hebben we er met z'n allen een pilsje op gepakt. De hele straat stond op stelten.

Aan het eind komen de totboeken te voorschijn. Iedereen is familie van elkaar. Haar overleden man is de broer van de man die op de hoek woont. Hij is weer getrouwd met de zuster van tante Berta, die straks aan het woord komt.

En dan heb ik het nog niet eens over de nichtjes die in de Vinkenstraat wonen en de kinderen van vroegere burens. De straat is voor zover hij nog bestaat grondig veranderd door de sanering.

Toch is er nog een oude groep die hecht gebonden is aan elkaar en de Vinkenstraat.

Door het beleid van de gemeente zijn er letterlijk en figuurlijk in de straat gaten geslagen. De groep oude Vinkenstraters die er nog wonen, moeten jaren en jaren tegen grote gaten en dichtgetimmerde huizen aan kijken. En als er dan eindelijk (wanneer?) nieuwbouw komt dan is die te duur voor en dus voor een andere groep mensen. Intussen doen de huiseigenaren niet veel meer aan hun woningen in zo'n straat, zodoende zijn er behalve gaten ook slecht onderhouden huizen. Het initiatiefcomité van het buurtcomité voor nieuwbouw in het open gat 43 t/m 53 kan nog steeds niet van start gaan.

Het moet gezegd dat de Vinkenstraat beslist geen saaie straat is. Afwisselend woonhuizen en bedrijfjes, enkele winkels, mensen in de straat, zomaar of ergens mee bezig, moeders die kinderen naar school brengen, dat alles levert een bedrijvig beeld. Mensen die elkaar groeten of zomaar een praatje maken. Sommigen wonen hier al 40 jaar en zijn met de buurt vergroeid.

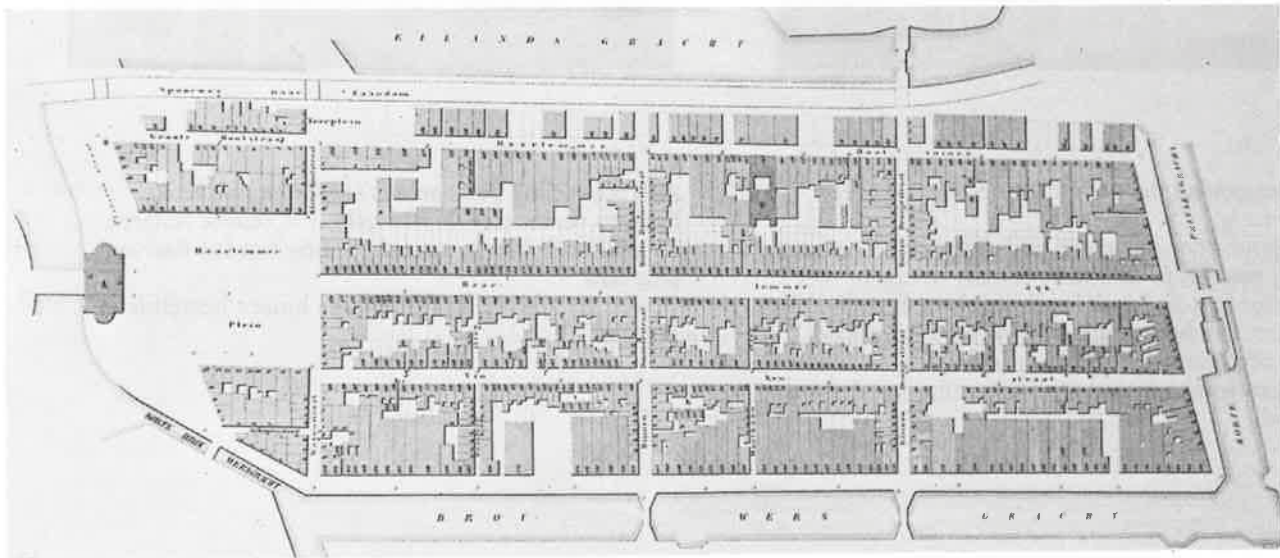
Aan afwisseling geen gebrek, leuke en niet leuke. Krotten veranderen in sfeervolle 17e eeuwse huizen, en geld noch moeite noch bewoners worden daarvoor gespaard. 'Je zou zeggen: er zijn geen twee huizen hetzelfde in de straat.'

Het ontstaan van de Vinkenstraat

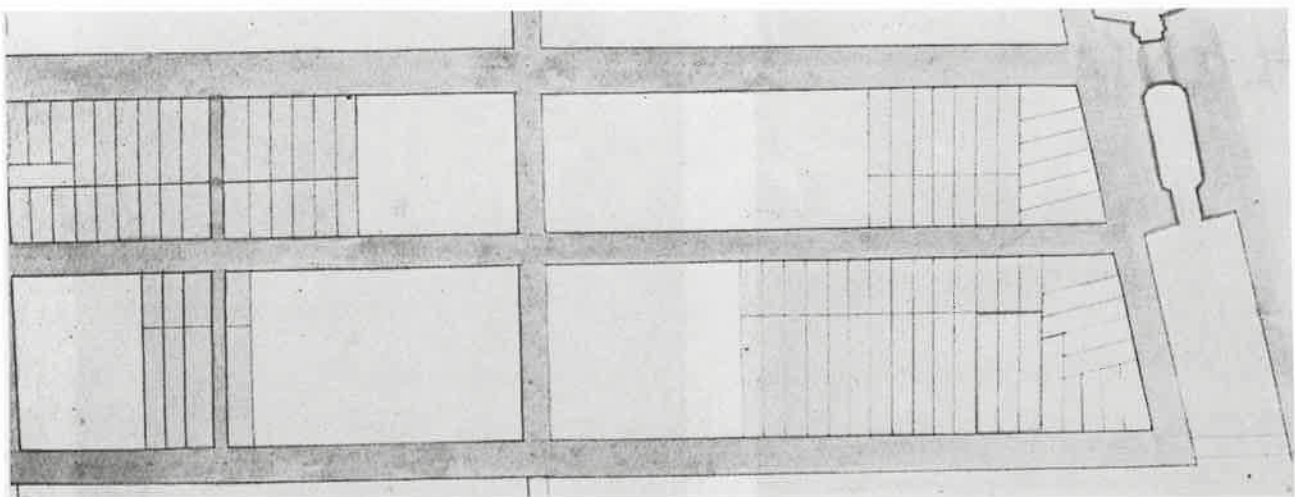
Een echte Amsterdamse straat ontstaat rond 1600 tussen de Haarlemmerdijk en de Brouwersgracht. Deze twee zijn altijd heel belangrijk voor de Vinkenstraat gebleven, net zo goed als de Vinkenstraat met alles erop en eraan belangrijk was voor de dijk en de gracht.

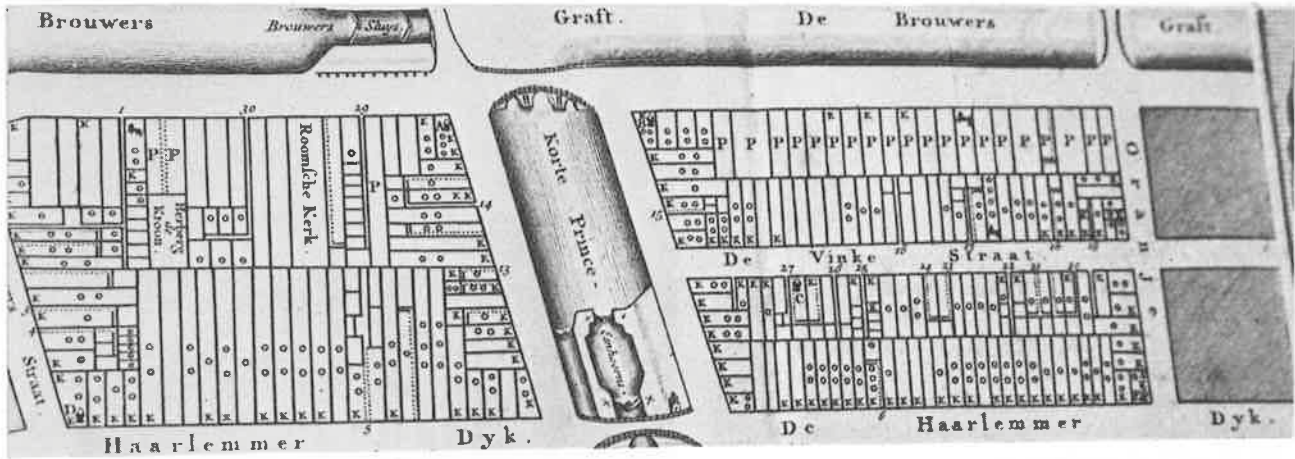
In de loop van de eeuwen is de straat geworden wat ze nu is; met huizen dicht op elkaar, allerlei soorten en allerlei soorten mensen en allerlei bedrijven. Het is een 'intieme' Binnenstraat geworden, besloten en verscholen achter de dijk met donkere en lichte plekken, straten, stegen en gangen.

De Vinkenstraat omstreeks 1876.

Zo dacht men omstreeks 1600 dat de Vinkenstraat er uit moest zien.

De straat heeft zich al vroeg ontwikkeld tot een typische 'woon-werkstraat'. Schone ambachten werden en worden nog steeds uitgeoefend. In vroeger tijden gebeurde dat nog zo dat elke bedrijfstak zijn eigen plek had, zijn eigen steeg. Waar toen wat gebeurde is te zien op dit kaartje, hierop staan cijfers die aangeven wat er in die omgeving gedaan werd. Zo was no. 22 de Tamboersgang, no. 25 de messemakersgang, no. 29 de Olyslagersgang en no. 30 de wafelbakkersgang.

Baanbrugsteeg

Gang nr. 20

Mouthaansteeg

VINKENSTRATERS

Als je het allemaal zo leest en ziet zegt iemand al gauw: 'Je had elkaar elke dag nodig. Je leefde mee en met elkaar'.

Die verbondenheid bestaat nog wel, enkel is het nu wat minder geworden.

Bewoners hier zien mekaar regelmatig tijdens het boodschappen doen, als er even iets moet gebeuren of in een van de cafés of restaurants.

'Goeie winkels vlakbij en ook leuke zaakjes, we eten ook wel eens buiten de deur hier in de buurt,' zegt iemand weer.

En natuurlijk de familie-banden.

Er zijn nogal wat broers, ooms, tantes, dochters, neven en nichten, die hier bij elkaar zijn blijven wonen, in de buurt waar ze zich thuisvoelen.

'Ik ken de mensen hier en zij kennen mij.'

Mensen die hier door sloop moesten verdwijnen hebben vaak nog heimwee. Sommigen van hen blijven hier hun boodschappen doen en oude burens opzoeken.'

Ook zijn er vroegere buurtbewoners die zo gauw ze hun kans schoonzien, dat wil zeggen zo gauw er een echt goede woning beschikbaar is, terugkomen.

Er zijn niet zoveel kinderen meer in de straat. De woningen zijn daar te klein of niet goed genoeg voor. Aan ruimte voor kinderen om te spelen is niet aandacht besteed. Het parkeerprobleem lijkt veel urgenter.

Eén van de eerste dingen waar het buurtcomité voor zorgde was dat er een speelplaatsje kwam, met glijbaan en klimrek.

De sinterklaasviering trekt nog veel kinderen.

Vroeger gingen de kinderen uit de straat naar de Femina Muller bewaarschool. Dat gebouw staat er nu nog.

Vroeger was daar het 7 cent schooltje. D'r zijn oude Vinkenstraters die daar nog op school gegaan zijn en daar over kunnen vertellen. Voor 7 centen kon men daar zijn koters de hele dag kwijt bij een oude vrouw. En daar werd druk gebruik van gemaakt want veel vrouwen hadden een werkhuis, stonden op de markt, of werkten in confectie-ateliers.

IK HEB M'N HELE AANHANG HIER

Het was gezellig, maar ook wel erg vreselijk

M'n schoonmoeder woonde hier 98 2 hoog en toen kwam 1 hoog leeg en zodoende ben ik hier in de Vinkenstraat komen wonen.

Het was vroeger wel gezellig in de buurt. Iedereen zette 's avonds zijn stoelen op de stoep. De ene had pinda's en de ander sinaasappels en als het warm was de mannen een glaasje bier.

Maar het was ook wel erg vreselijk atm, we hebben vroeger honger geleden. M'n man heeft in de bouw gezeten en dat was staking op staking. D'r was geen geld in kas. En als er een beetje was dan ging er wel één met de kas van door, wij stonden er altijd naast.

En suiker was er niet bij....

Je moest zelf maar zien te scharrelen om een hapje eten voor elkaar te boksen. M'n man z'n vader draaide wissers voor cafés en apothekers. En dan ging m'n man met ze op stap, 's morgens vroeg op, om vijf uur erop uit. En dan kwam hij met 40 cent daags thuis.

Daar ging dan nog gas en licht vanaf. Elk dubbeltje moest ik nog over zien te houden. Dan ging ik hier bij de bakker om oud brood (dat was goedkoper) dan haalde ik een ons bloedworst, een pakje thee en een half ons boter en suiker dat was er niet bij. Soms een heel enkele keer haalde ik een half ons voor de kinderen. Dat was scharrelen dat het niet mooi weer was. Je raakte helemaal achter, het was vreselijk.

En dat was nou aardig van de mensen, als de een nog wat brood over had dan gaf hij het aan de ander. Zo ging dat door de hele straat heen. Ze lieten elkaar niet los, al was het voor een schrappertje voor de kinderen.

Even naar Oostzaan en weer naar de Vinkenstraat

Toen kwamen we in de steun, dan kreeg je 22 gulden in de maand. Op een keer kwam er een heer van de steun naar ons toe die zei je moet van je woning af. M'n man zei: ik ben d'r gek, ik heb altijd de huur op tijd betaald. Die heer weer je moet zorgen dat je een gulden goedkoper komt te wonen. Maar ja het moest toch en toen kwam ik in Oostzaan terecht in één kamer met bedstee.

We zijn weer hier komen wonen toen er bij mijn schoonmoeder op 1 hoog een kamertje vrij kwam. Ik heb ook hier op de hoek gewoond waar 'moeders pot' is. M'n man had daar een borstelmakerij. Maar ja, dat was een kelderwoning. Het water van de Brouwersgracht stond daar tot op de vloer. Ik kreeg wel elk half jaar een nieuw zeil en een nieuw vloerkleed, maar ja, was had je daar aan. Mijn gezondheid ging eraan.

Ik weet niet waar ze vandaan kwamen, maar iedereen hielp.

Ik heb daarna ook nog hier in de straat in een ander huis gewoond, toen werd mijn man ziek. Als ik weg was moest mijn man op de knop drukken om de deur open te doen. Die knop weigerde weleens en dan trok aan het touw, maar ja, hij werd een beetje blind en ik was bang dat hij van de trap zou vallen. Toen kwam ik deze huisbaas tegen. Die zei: meid ik ken je al zo lang, ik weet wie je bent, je krijgt die woning (op de begane grond) en ik ga het wel bij het CBH in orde maken. Maar ja, toen moest ik in tijd van een dag verhuizen. Ik weet niet waar de mensen vandaag kwamen, maar iedereen hielp. Ze hebben zeil gelegd hier in de slaapkamer en schoongemaakt.

Toen kwam ik van die andere woning af, want daar was nog de rommel op te vegen, toen zei ik tegen mijn man: ik weet niet wat ik beginnen moet. Hij zegt: nou meid, dat zien we wel weer. Dan kom ik hier, was alles aan kant, lampen, gordijnen, alles hing. De koffie was al gezet, ik kon zo in een stoel gaan zitten.

Ik heb mijn hele aanhang hier

Zo ben ik in dit huisje terecht gekomen. Weet je wat het is, je blijft hier hangen. Ik heb m'n hele aanhang hier. Aan de overkant woont mijn zoon. M'n andere zoon woont op de Lauriergracht en m'n zuster op de hoek. Mijn zuster uit Groningen komt elke maandag hier, dan komen m'n andere zusters ook en dan gaan we met z'n vijven naar de Noordermarkt. Nee, ik wil hier niet meer weg.

Een goede raad...

Als je een goed leven wilt hebben moet je geven en nemen. Jij moet niet altijd je zin hebben en je man moet niet altijd z'n zin hebben. Dat deed ik vroeger altijd en dan heb je nooit herrie. Dat heb ik dikwijls tegen mijn jongens gezegd voordat ze trouwden. Ik ken hier jongens in de buurt die zijn zo bazig. Als die vrouwen uit het raam hingen en ze kwamen eraan dan gingen ze gauw met hun kop weer naar binnen. Als ik uit het raam hang en hij komt eraan dan zeg ik ajuus. Als je eenmaal onder de plak komt ben je altijd de piet. Nee, dat zeg ik honderden malen, je moet geven en nemen, dat heb ik ook altijd gedaan en dan heb je een goed leven.

De omgeving wordt gewaardeerd, maar de slechte kwaliteit van de woning drijft mensen hier vaak weg. De woning is erg belangrijk. Een groot deel van de huizen in de Vinkenstraat vertoont mankementen zoals slechte fundering, achterstallig onderhoud enzovoorts.

Ook is er in de oude huizen weinig comfort. Om er toch wat van te maken moet je er zelf aan timmeren. Dat kan variëren van het leggen van een gasleiding tot het inrichten van een nieuwe keuken, wc of badcel. Vanwege de kosten moet dat natuurlijk vaak met kennissen in de avonduren gebeuren. Omdat er veel slechte woningen zijn, worden ze als noodoplossing gezien, waardoor het een komen en gaan van de bewoners is in sommige huizen. 'Elke dag staat er bij wijze van spreken een inboedel op straat.'

De Vinkenstraat is een woon-werkstraat

Op de hoek van de Binnen Oranjestraat en de Vinkenstraat is de Robot. In de etalages ligt van alles uitgestald, van vishaak tot kandelaar. In de loop van 26 jaar heeft de baas van de zaak het assortiment zodanig samengesteld dat hij niet zonder deze buurt kan, waar zoveel soorten huizen, bedrijven en mensen vlakbij elkaar zitten. Ondanks de economische malaise en de afbraak van hele stukken van de Haarlemmerbuurt draait de zaak nog goed, want iemand die iets nodig heeft, al is het nog zo zeldzaam, kan vaak met succes bij de Robot terecht, want die kent zijn maatjes hier in de buurt.

Het hebben van, en het werken in een klein bedrijf is een bijzondere vorm van werkgelegenheid. Steeds meer komen deze bedrijsjes in het gedrang, wat toch op z'n minst jammer is. Want ze brengen veel drukte en levendigheid met zich mee, en dat verdwijnt dan. En, 'eigen-baas'-af, moet je naar een dienstbetrekking gaan zoeken.

In en om de Vinkenstraat is veel van de ruimte op de begane grond ingenomen door bedrijven. Met het verval van de Vinkenstraat zijn ook veel bedrijven hier verdwenen, door sloop of door het onbruikbaar raken van de ruimte.

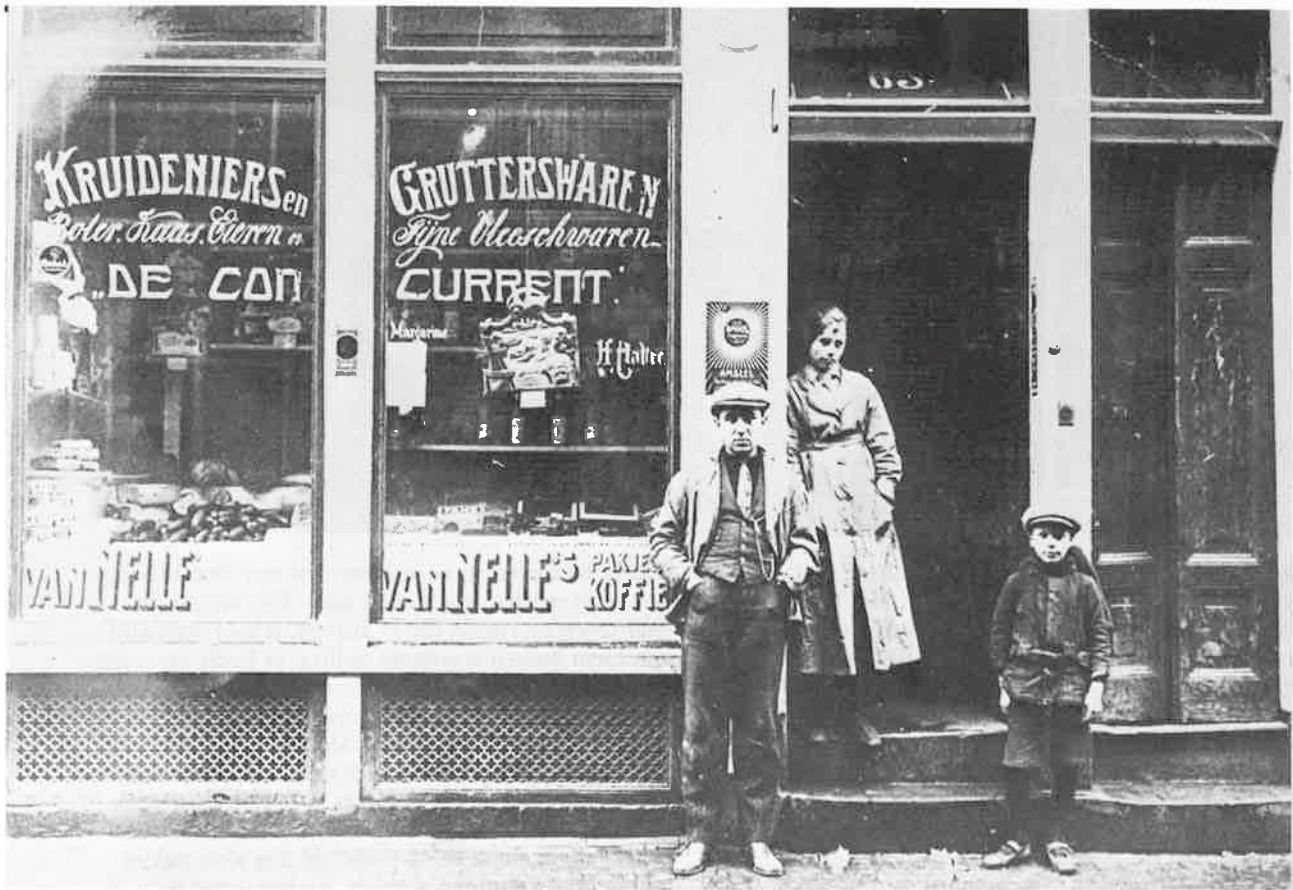
De gemeente vindt, dat wonen en werken niet samen kan of mag gaan, en, dat de bedrijven voor de bewoners overlast zouden bezorgen. Het is wel zo, dat bedrijven lawaai, stank en gevaar kunnen veroorzaken, maar het ene bedrijf is het andere niet. (De bedrijfjes die nu nog in de Vinkenstraat zijn, geven eigenlijk weinig last, vindt men.)

De gemeente gaat helemaal voorbij aan alle voordelen, van juist het samengaan van wonen en werken.

Kleine bedrijven staan gezamenlijk ten dienste aan een gemeenschap zoals een buurt. Het evenwicht daartussen en tussen die bedrijven, is snel verstoord. Een klein bedrijf is zomaar failliet, er hoeft maar iets mis te gaan, er hoeft maar iets te veranderen binnen die gezamenlijk dienstverlening. Ook zijn ze financieel veel afhankelijker. Deze bedrijfjes mogen niet het bos in gestuurd worden, en de binnenstad kan niet zonder ze. Wie zou er anders in de avonden nog snel even wat aan de auto van de kantoorhandel doen zodat er de volgende dag weer pakjes rondgebracht kunnen worden. En het is prettig, wanneer je niet lang hoeft te zoeken, wanneer er weer even wat gedaan of gerepareerd, en etc. moet worden.

Omdat opknappen, oftewel renovatie of restauratie van die bedrijfsruimtes erg kostbaar is, dreigen die bedrijfjes hier niet meer terug te komen. Ze zijn vaak gedoemd om helemaal te verdwijnen zelfs, want de bedrijfsruimten op een industrieterrein zijn dan helemaal niet meer te betalen. Bovendien zijn de bedrijfjes die hier uit de buurt komen veelal, voor hun nering, helemaal op deze buurt (of binnenstad) gericht. Het industrieterrein is niet op zulke kleintjes berekend. Je kunt daar niet bij je bedrijfje wonen,

Je moet vervolgens naar je werk gaan 'reizen' dus. Je kunt niet meer bv. in de avonduren, effe gauw een klusje doen. Je werkt op bepaalde tijden, en niet meer wanneer het jôu uitkomt. En, wie houdt er 's avonds en 's nachts een oogje in het zeil? Verder is het voor een klein bedrijf zwaar concurreren tegen de grote merkzaken op zo'n industrieterrein. En, wie kent het bedrijfje daar nog, dus moet je gaan adverteren, met alle kosten van dien. Het wordt de kleintjes steeds moeilijker gemaakt.

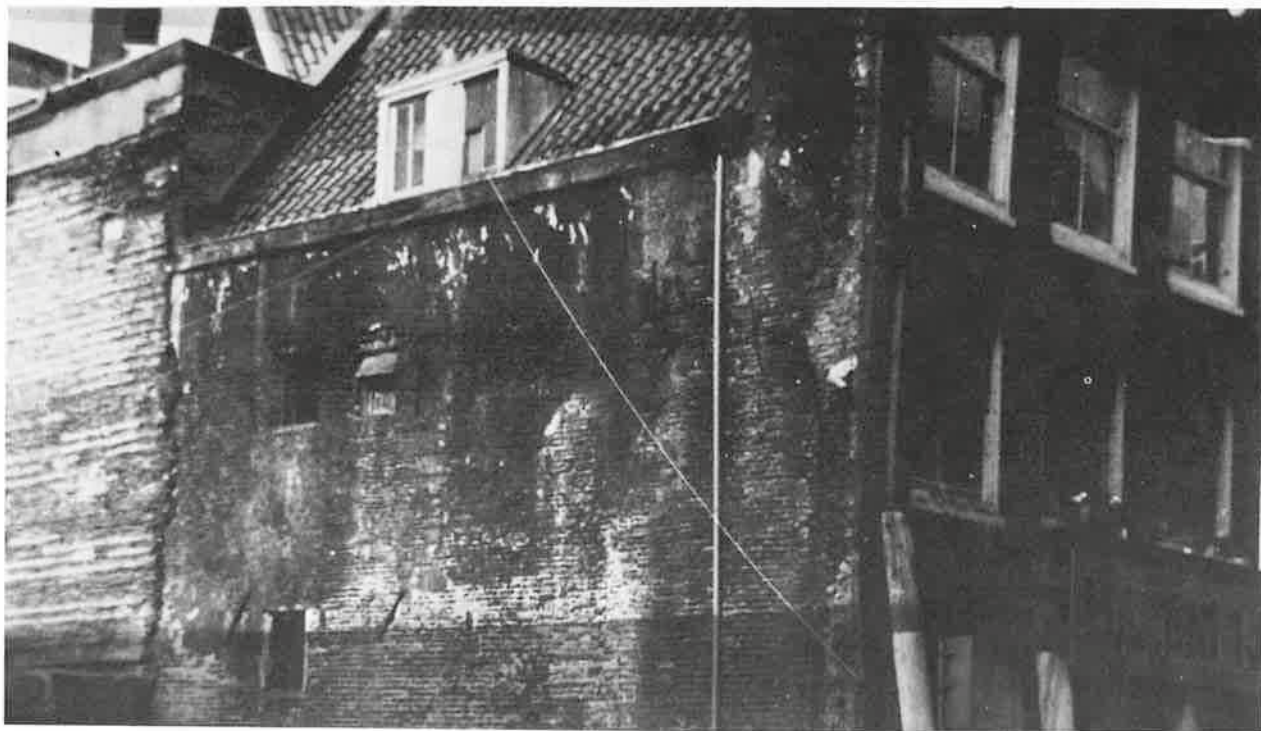
Nu mimetheater.

Jammer en ook dom, want de groten van nu zijn immers ook eens klein begonnen. Sommige bedrijven zijn hier weggegaan omdat ze te weinig ruimte hadden. Zoals Romac en glashandel Van Dorth, waarover wel gezegd wordt dat die weggepest is met de 'Amsterdammertjes'. Een goede glashandel naast de deur is natuurlijk prettig, want je hebt zó scherven, en, het is spannend om te zien hoe er met zo'n joekel van een ruit wordt omgegaan. De straat is echter smal en moet door meer mensen gebruikt worden. Een voetganger moet kunnen lopen, en de andere auto's in de stad hebben geen zin om te wachten tot bv. de spiegelruiten op de wagen staan. Voor die grote industrieën is hier geen ruimte. Het is te smal, men loopt elkaar te gauw voor de voeten.

verval en sloop

Overal in de Vinkenstraat is verval aan de orde van de dag. Er zijn veel gaten gevallen in de bebouwing. Om de hamerslag wordt er weer een woning dicht gespijkerd: onbewoonbaar. Er zijn gedeeltes in de straat, waar je struikelt over de stutbalken. Kale zijmuren en donkere achterkanten van pakhuizen (van de Brouwersgracht) maken de open gaten sombere plekken.

De huizen in straat vergaat het als een rij boeken waar exemplaren tussenuit genomen worden. Zo gauw er een huis gesloopt wordt, gaan de omliggende huizen scheef zakken. Het is voor de eigenaars van zulke bouwvallige huizen niet rendabel genoeg of te moeilijk om op te knappen. En na verloop van tijd wordt op last van Bouw- en Woningtoezicht zo'n pand gesloopt. Er zijn uitzonderingen, zoals nr. 66 dat nu opgeknapt wordt, en de monumenten. Iedereen vindt de 'open gaten' lelijk, zoals ze zijn. Het is er vaak een puinhoop. Van alle kanten roept men om groenvoorziening of speelterrein voor kinderen. Dat is er nog niet zo van gekomen, dat groen of een schommeltje. Ook, aanbouw van nieuwe woningen op die plekken, wordt zeer op prijs gesteld. 'Liever huizen, dan een open gat,' zegt een bewoonster, en: 'Sinds die pakhuizen tot woningen verbouwd zijn, komt er tenminste 's avonds licht van de overkant, dat is al wel een verbetering, maar liever nieuwe woningen.' (De straatverlichting laat nog wel 'ns te wensen over.)

Door dit alles, het vervallen van de huizen, en tenslotte de sloop, door dit alles hebben al veel mensen de buurt moeten verlaten, en zijn naar west, noord of Purmerend vertrokken, niet zelden met pijn in 't hart.

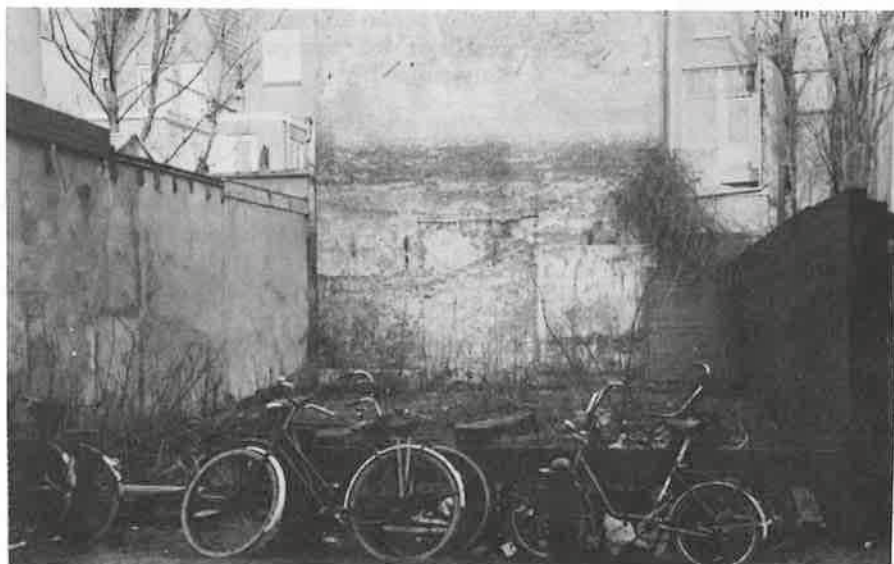
De achterblijvers zagen met lede ogen de buurt ontvolken, en de puinhoop steeds groter worden.

De geschiedenis van het 'gat' in het blok tussen Dommerstraat en Baanbrugsteeg begint lang geleden. Er stonden nog lage huisjes op het binnenterrein, die werden eerst weggehaald (vandaar die rare nummering van dat blok). De huizen 132-138 wachtte hetzelfde lot. 138 werd eerst gesloopt, en, omdat het een monument was zegt men dat het steentje voor steentje werd opgeborgen.

Men hoopte dat het gat vanzelf weer vol zou groeien, maar behalve groen en ratten schoot er niets op. Oh ja, toch, er werden wat onderstukken neergezet. Het terrein werd nu wel gebruikt, maar die schuren hielden het dichtbouwen met echte huizen wel tegen. Per slot kregen ze van 160-162 de mededeling dat ze weg moesten vanwege bouwvalligheid. Eén voor één verdwenen er weer eens Vinkenstraters met f 3000,— kostenvergoeding.

Het pand werd door akte van het buurtcomité niet gesloopt maar dichtgetimmerd, omdat niemand behoefte had aan nog meer braakliggende grond. En toen bleek ineens dat er een oude schuilkerk in zat. Dat was iets bijzonders en het pand werd monument. Het zal dus blijven bestaan, maar voor wie? De gemeente zou nu ook de rest van het blok willen slopen, anders kunnen ze niet bouwen zeggen ze.

BINNEN ORANJE- STRAAT

Als je van de Jordaan naar de eilanden moet, of andersom, dan kom je door de Binnen Oranjestraat. Het is een gezellig druk straatje. Omdat het wat smaller is dan de Haarlemmerdijk is het ook gezelliger nog. Vroeger heette het dan ook de Kleine Kalverstraat.

Er is een kaasboer, een visboer, een antiekzaak, een boetiek, een bakker en slagere, een sigarenzaak, een restaurantje en cafés. Op de hoek met de Vinkenstraat is de 'Italiaan', waar 's zomers de mensen in de rij staan voor zo'n heerlijk ijsje, en 's winters, op zondag vooral, komt de straat er patat halen. Op de tegenover liggende hoek is de winkel van sinkel, de ROBOT.

Zaterdagmiddags overleggen de winkeliers over de gedane zaken. Het gaat niet slecht in Binnen Oranjestraat. Geen wonder met zoveel voorbij flanerend publiek. Zeker op de zaterdagen, dan is de Binnen Oranjestraat de route naar de Lindengrachtmarkt.

BINNEN DOMMERS- STRAAT

De Binnen Dommerstraat is net als de Binnen Oranjestraat een verbinding tussen de Haarlemmerbuurt en de Jordaan. Vroeger zaten er in bijna alle onderstukken kleine bedrijfjes, zoals een borstelmakerij, een sigarenmaker, een paar cafés, een bakkerszaak (waar ex-staatssecretaris Jan Schaefer als bakkersknecht begon!)

Inmiddels zijn een paar onderstukken als woning in gebruik en zijn er een paar huizen bewoond, maar nog altijd zijn er veel bedrijfjes. De antiekhandel, de edelsmeden met hun sieraden, het eethuisje 'Moeders Pot', de groothandel in kralen EVAX, een café en een schildersbedrijf. Vooral de antiquair en de edelsmeden trekken veel mensen aan. Zij kennen

iedereen en maken een praatje met iedereen. Ze kunnen je zeer veel vertellen over de buurt, ook over hoe het 20 jaar geleden was.

Bij de edelsmeden wordt 's nachts een ruit ingegooid en binnen één tel staat de buurt met bezems en stoffers en blikken op straat.

's Zomers hangt men lekker uit het schuifraam, of maakt, leunend in de vensterbank een praatje met elkaar. En tijdens de Jordaan-kermis is het een drukte van belang in dit straatje.

Het straatje moet opgeknapt worden.

Tegenover het gebouw van de Pinkstergemeente dat nogal saai is moeten de slechte huizen snel opgeknapt worden en het open gat moet bebouwd worden. Om het wat gezelliger te maken.

HAARLEMMERDIJK

Ja, en dan pal om de hoek van de Vinkenstraat ligt de Haarlemmerdijk, een winkelstraat die er zijn mag. Je moet je eens proberen voor te stellen dat dat niet zo was, dan weet je meteen waarom de Haarlemmerdijk ook een deel van de Vinkenstraat is en de Vinkenstraat zo'n fijne straat maakt.

Bij het brood halen zie je bijvoorbeeld een mooie petroleumlamp in je huiskamer.

Dit soort dingen zijn er gekomen omdat de haven vlakbij onze buurt is en de schippers van oudsher hun inkopen hier deden. Omdat de straat en dijk naar Staatsliedenbuurt en Spaarndammerbuurt gaat kom je er vaak bekenden tegen.

Voel je je soms een beetje alleen, een kuiertje op de dijk, daar knap je van op!

BROUWERSGRACHT

De Brouwersgracht. Bekend van woonboten, pakhuizen en verkeersopstoppingen. Er zijn pakhuizen die tot aan de Vinkenstraat doorlopen. De andere zijn meestal zo hoog en diep dat de Vinkenstraat letterlijk in hun schaduw ligt. Dat dan tot ergernis van diegenen die zo graag woonhuizen in de Vinkenstraat zien verschijnen. Gelukkig voor hen heeft de Gemeente op hun aandringen besloten dat de pakhuizen ingekort moeten worden als ze tot appartement verbouwd worden, zodat woningen in de Vinkenstraat wat meer licht krijgen.

Voor de nieuwbouw die op 43-53 komt is dat wat laat. Het bouwplan daarvoor moet steeds opnieuw aangepast worden aan de pakhuizen en daarom staat er nu nog steeds niets.

In het voorgaande hebben we getracht een beeld te geven van de Vinkenstraat zoals die is. Nog lang niet compleet is het, er zitten nog veel meer kanten aan de straat. Maar we hopen dat duidelijker is geworden hoe de problemen in onze straat moeten worden aangepakt volgens ons.

Haal mensen die zich hier thuisvoelen niet uit hun omgeving, haal eerder de mensen die moesten vertrekken terug. En dat geldt natuurlijk ook voor de mensen die hier werkten.

Er zijn daarom geschikte woningen en bedrijfsruimten nodig. Die moeten dus blijven en er moeten nieuwe bijkomen.

De gebruikers van die woon- en werkruimtes moeten ze kunnen betalen, dat is belangrijk.

Het is veel minder belangrijk dat aan alle eisen die de overheid aan die ruimtes stelt voldaan wordt.

De fijne dingen van deze buurt, die we hebben laten zien, moeten blijven bestaan. Het herstel van de straat moet gebeuren zonder nog meer kapot te maken van wat er is. Wat er nieuw bijkomt moet passen in dat wat er al is.

Hoe zou dat nu kunnen gaan?

Natuurlijk kun je alles overlaten aan projectontwikkelaars, monumentenherstellers en iedereen die denkt rijk te worden aan het bouwen in en speculeren met onze buurt. Met de huidige bewoners en bedrijven wordt geen rekening gehouden, sterker, we kunnen zelfs oprotten met 'onze buurt'.

Een andere, betere mogelijkheid is dat er gebouwd en gerenoveerd gaat worden met overheidssubsidies.

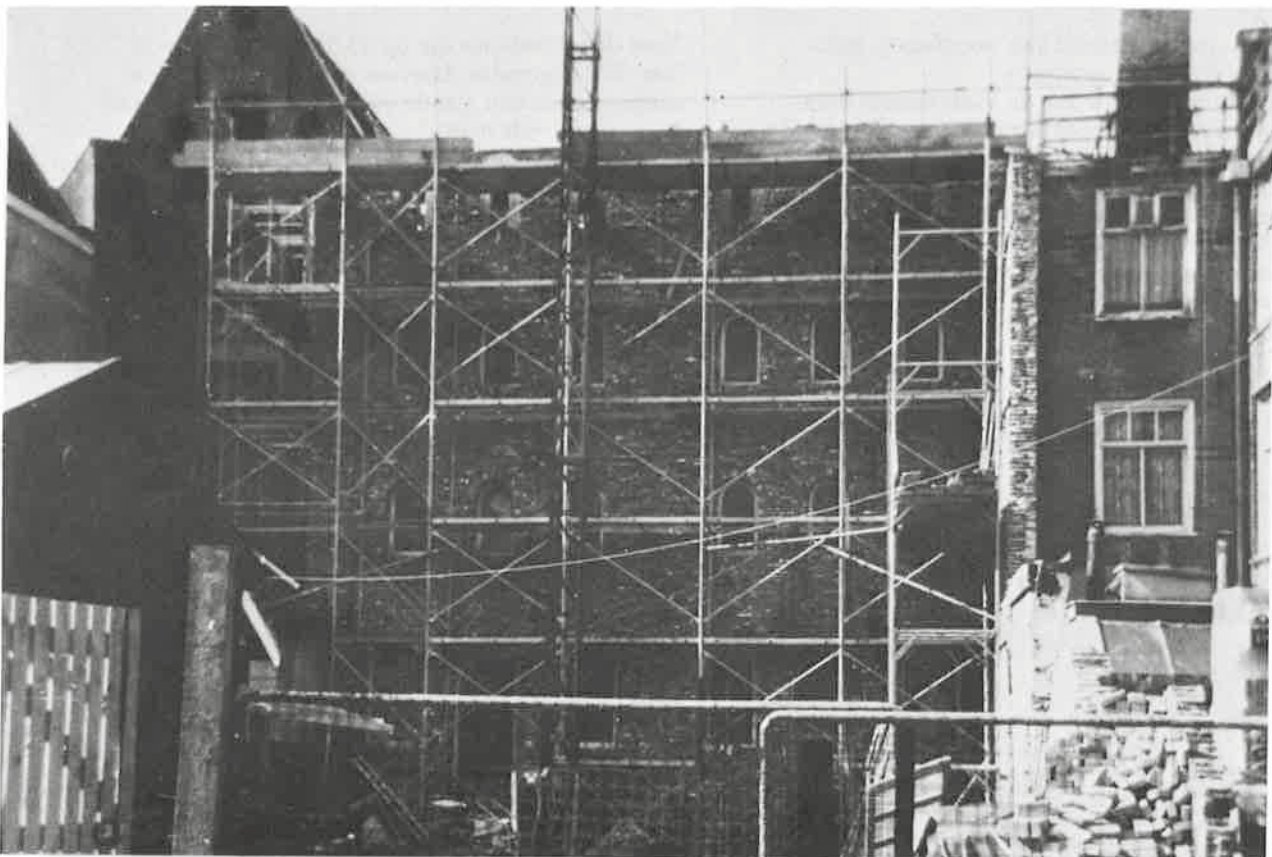
De zogenaamde woningwetwoningen zijn tenslotte bedoeld voor de minder goed betaalden. Dat zijn er nogal wat in onze straat en het zou daarom voor de hand liggen om met overheidssteun te gaan bouwen.

Maar, tegenwoordig zijn de huren van woningwet-nieuwbouw al gauw f 400,— en meer. Er komt nog bij dat je verstrikt raakt in een net van regels en voorschriften om die subsidie te kunnen krijgen. Die voorschriften maken het bouwen in onze straat bovendien bijna onmogelijk. De woningwet moet daarom veranderen. De woningen moeten goedkoper verhuurd worden en er moeten meer mogelijkheden komen om in de binnenstad te kunnen bouwen zoals dat hoort en kan.

De woningwet levert ook problemen op als er bedrijfjes met woningen gecombineerd gaan worden. Er moeten ook goedkope bedrijfsruimten gebouwd worden vinden wij.

Tot slot zijn de woningbouwverenigingen die de subsidie krijgen vaak vastgeroeste organisaties. Ze zijn niet lenig genoeg kleine blokjes huizen en bedrijfjes te beginnen en te onderhouden.

De bebouwing van de Vinkenstraat hangt af van wat speculanten met de pakhuizen aan de Brouwersgracht doen.

Bouwen met de overheid is dus omslachtig en ook nog duur. Er is nog een mogelijkheid om iets van de grond te krijgen. Iemand die een woning of bedrijfsruimte nodig heeft kan zelf in zijn eigen behoefte voorzien door zelf iets te bouwen of op te knappen. Het grootste deel van de Vinkenstraat is zo gebouwd. Ook tegenwoordig gebeurt dat nog wel.

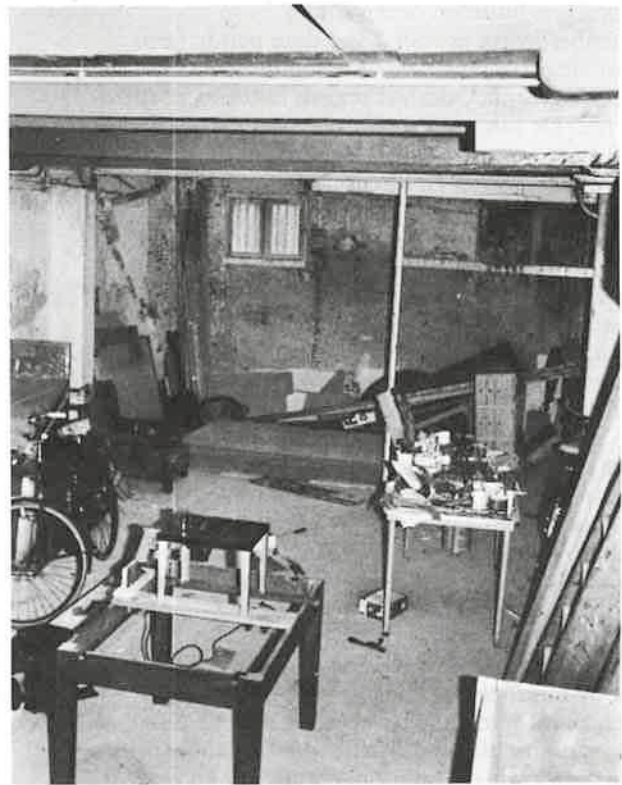
Een Jordanees van geboorte kocht zo'n jaar of 5 geleden een pandje in de Vinkenstraat van een eigenaar die hij al kende. Hij vernieuwde de kap en de verrotte vloerbalken en maakte voor zichzelf een goede woning. Zijn bekendheid met de buurt en vele bouwtechnische en ambtelijke problemen waren hem van grote hulp. Hij zat voor hij zijn huidige beroep als fotograaf begon in de binnenhuisarchitectuur. Hij is bereid anderen van zijn ervaringen te laten profiteren.

— Een jong stel vestigde zich enige tijd geleden in de Dommerstraat in een werkplaats met verdieping. Het zag er niet erg best uit en omdat er van achteren bijna geen licht toetrad was het haast niet te bewonen. Door een slimme ingreep kregen zij echter een hoop daglicht van achteren en ze hebben nu een woning waar hun zojuist geboren kind goed zal kunnen opgroeien. Belangstellenden kunnen zien hoe zij het gedaan hebben.

— Aan de Keizersgracht kochten in 1976 een stel jonge gezinnen een paar bedrijfsruimtes voor ca. 360.000 gulden (de vraagprijs was 600.000). Ze moesten f 50.000 eigen geld opbrengen. Ze richtten een 'vereniging van eigenaren op, en restaureerden en verbouwden het pand met behulp van vaklui, maar deden veel zelf.

Eén van de gezinnen waarmee wij spraken bewoont een gedeelte van het resultaat (bestaande uit twee verdiepingen van 5 x 14 m, een achterhuis van 4 x 11 m en een plat). Bepaalde ruimtes zijn gemeenschappelijk voor alle bewoners. De privéruimten zijn voor twee mensen 184 m². (De helft daarvan, 92 m² is een mooie maat voor een moderne 3-kamerwoning).

Zij betalen voor die ruimte: f 80,— per maand aan lopend onderhoud, f 550,— per maand aan hypotheek en aflossing (na 30 jaar is het pand helemaal van hun). Op hun 60e jaar zijn deze nu jonge mensen dan eigenaar van een grachtenpand dat nu al f 200.000,— waard is. De panden aan de Vinkenstraat zijn veel goedkoper te krijgen en als je maten voor een normale driekamerwoning aanhoudt dan woon je voor ongeveer hetzelfde geld als in een huurwoning in een eigen huis zonder jaarlijkse huurverhogingen.

Zo was het,

zo werd het!

Huurdersvereniging

Een andere mogelijkheid. Om toch zelf te kunnen bouwen, en om speculeren met 'bezit' in de toekomst te voorkomen, kun je zogenaamde huurdersverenigingen oprichten. Het sterkste staaltje van zulke 'zelfhulp' waar we van gehoord hebben is het volgende van de huurdersvereniging 'Volkoren'. In de Ruyschstraat staan 3 panden waarin een warme bakker een fotozaakje en 10 kleine woningen zitten. De gebruikers huurden deze ruimtes.

In december kwam er voor 2 van deze panden een aanschrijving van Bouw- en Woningtoezicht 'tot staken van gebruik', dat wil zeggen ontruimen, dicht-timmeren. De huurders werden hiervan niet in kennis gesteld maar een actiegroep in de buurt kreeg er lucht van en ging het ze vertellen.

Een paar bewoners namen het niet. Niet alle bewoners wilden in de buurt blijven wonen, maar ze vonden het ook een schande dat de volgens hun nog goede woningen aan het gebruik zouden worden onttrokken. Intussen was het wel nodig dat er aan opgeknapt zou worden en de eigenaar was daartoe niet bereid. Er moest iets gebeuren.

In april 1975 hield men de oprichtingsvergadering van de huurdersvereniging 'Volkoren'. Men zocht contact met een architect, een aannemer en met de Gemeente om een renovatieplan te maken. Het kostte een jaar om dat te maken en om de nodige ambtelijke goedkeuringen ervoor te krijgen. De gemeentelijke diensten behalve stadsontwikkeling werden zelfs enthousiast voor het plan.

Financiering

Omdat de huurders zelf geen centen over hadden moesten ze als vereniging al het geld voor de uitvoering van hun plannen lenen, voor de aankoop en voor de verbouwing. Dat is ongebruikelijk en ook duur en daarom probeerde men bij de overheid een garantie los te krijgen. Dat bleek na een jaar toch niet mogelijk. Tenslotte slaagde men erin om op bijzondere voorwaarden toch een hypotheek te krijgen voor de benodigde bijna f 800.000,—; de koop kon worden gesloten en de aannemer aan het werk. De bewoners die inmiddels 2 jaar wonen in onzekerheid hadden volgehouden, gingen naar wisselwoningen of andere woningen. (Vooral de oudere mensen die een benedenwoning in de buurt hadden gekregen wilden liever maar één keer verhuizen.) Van de panden bleven alleen de bouw-muren, vloeren en gevels staan; er kwam een nieuwe fundering onder.

Organisatie

Men had het zo georganiseerd dat de bakkerij maar één week extra vakantiesluiting moest houden, zodoende was de bedrijfsschade gering. De fotograaf moest langer weg, maar omdat de winkel voornamelijk bijverdienste was voor hem viel de schade mee. Elke vier weken was er een bouwvergadering van huurders, architect en aannemer, waar de vooruitgang en alle problemen werden besproken, zodat de huurders goede controle hadden over de gang van zaken. Die vergaderingen waren in de jaren voor de bouw en tijdens de bouw goed bezocht. Huurders, architect en aannemer zijn nog steeds bevriend met elkaar.

Het werk was als volgt verdeeld:

Huurders: Bedenken en zeggen hoe en wat ze willen. Architect en aannemer zoeken en hun opdrachten geven, ook ongewone. De ambtenaren die zoiets helemaal niet kenden goed en duidelijk het plan uitleggen en bespreken. Regelen van de financiering en opstellen van koopaktes, verenigingsstatuten e.d. met een notaris die eerst met de situatie bekend gemaakt moest worden. En tenslotte zorgen dat de huurdersorganisatie goed draaide en dat alle actieve en niet-actieve leden voortdurend alle nodige informatie kregen; en dat kostte erg veel tijd.

Architect: Plannen tekenen en bestek schrijven. Overleggen met opdrachtgevers ook met de huurdersvereniging over de technische, financiële en organisatorische problemen en overleggen met de aannemer en ambtenaren.

Aannemer: Uitvoering waarbij er op moest worden gelet de begroting niet te overschrijden en ook geen extra's kon krijgen. De voortgang van de bouw moest met de huurders worden besproken (denk aan de bakkerij).

De coördinatie van de activiteiten berustte voornamelijk bij de architect. Het bestuur van de vereniging die zoveel gedaan heeft zegt van zichzelf achteraf dat het belangrijkste was: 'doorgaan, doorgaan, en huiswerk maken'. Iedereen die volhoudend is en redelijk energiek moet het volgens hen ook kunnen, er is geen eigen geld of speciale opleiding nodig. De architect, die met veel voldoening op het werk terugziet, voorspelt dat het een volgende keer nog beter zal kunnen gaan, omdat er veel geleerd is. Misschien kan er zelfs wel iets gevonden worden op het ontbreken van de garantie voor de lening. Omdat die er niet is, is de huur elke maand een tientje hoger.

Huren

De huren bedragen overigens f 277,— per maand voor een tweekamerwoning en f 297,— voor een driekamerwoning, inclusief water en trapverlichting. De huurdersvereniging 'Volkoren' is momenteel in onderhandeling over de aankoop van de volgende twee panden. En er is geen reden waarom ze niet eens een 'open gat' zouden kopen om nieuw te gaan bouwen. De initiatiefnemers willen graag anderen ook van elders in de stad, van hun ervaringen laten profiteren. Zij hebben bewezen dat het plan dat voor en door de gebruikers is ontwikkeld goedkoper is dan voor mogelijk werd gehouden. Ook houden ze zeggenschap over de exploitatie van de panden, die beter zal zijn dan bij de klassieke woningbouwverenigingen.

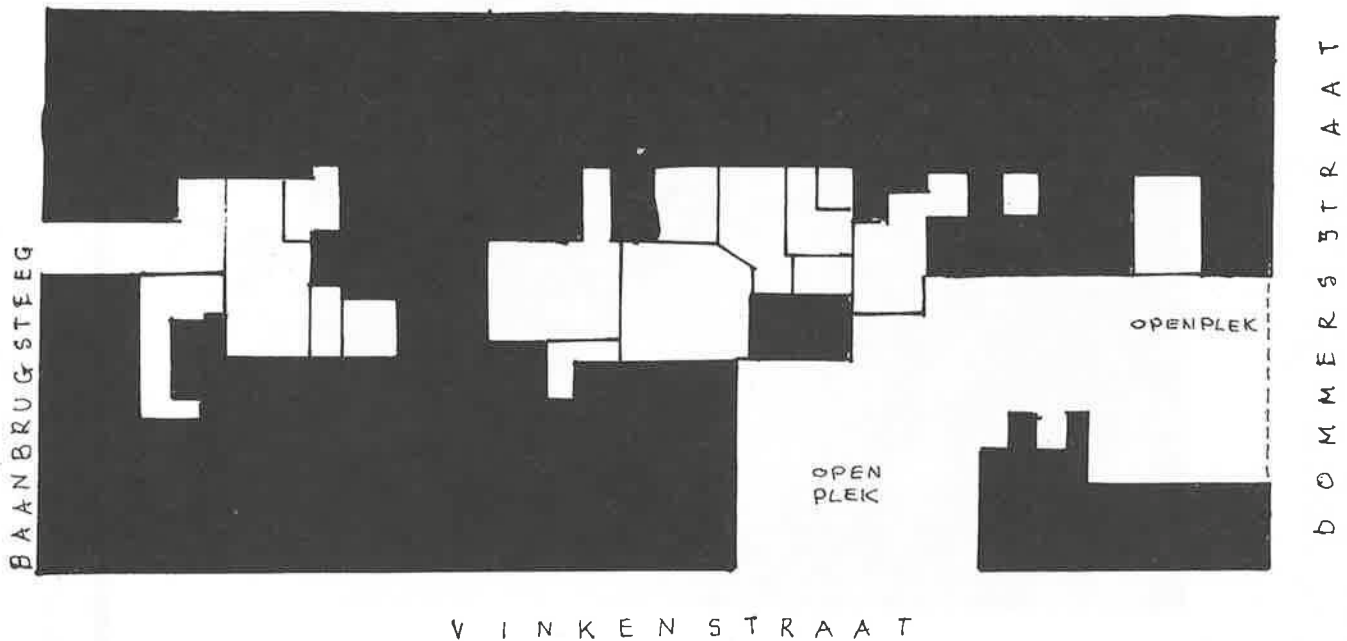
**Laten we hopen dat de gaten in de Vinckenstraat
over 10 jaar allemaal gevuld zijn en dat de straat er
net zo gezellig uitziet als toen, 50 jaar geleden.**

NIEUWBOUW OP EEN LEGE PLEK IN DE VINKENSTRAAT (BIBABLOK).

WI STELLEN EEN SIMPELE BOUWSTRUCTUUR VOOR
DIE OP DE BEGANE GROND MET BEDRIJVEN KAN WORDEN
INGEVULD. OP DE VERDIEPINGEN KAN WORDEN GEWOOND.

DIT PLAN ZOU VERDER MOETEN UITGEWERKT DOOR
EEN GROEP BEWONERS EN BEDRIJVEN DIE
IN DE BUURT WILLEN WONEN MAAR NIET TEVREDEN
ZIJN MET HUN HUIDIGE RUIMTE.

H A A R L E M M E R D I J K

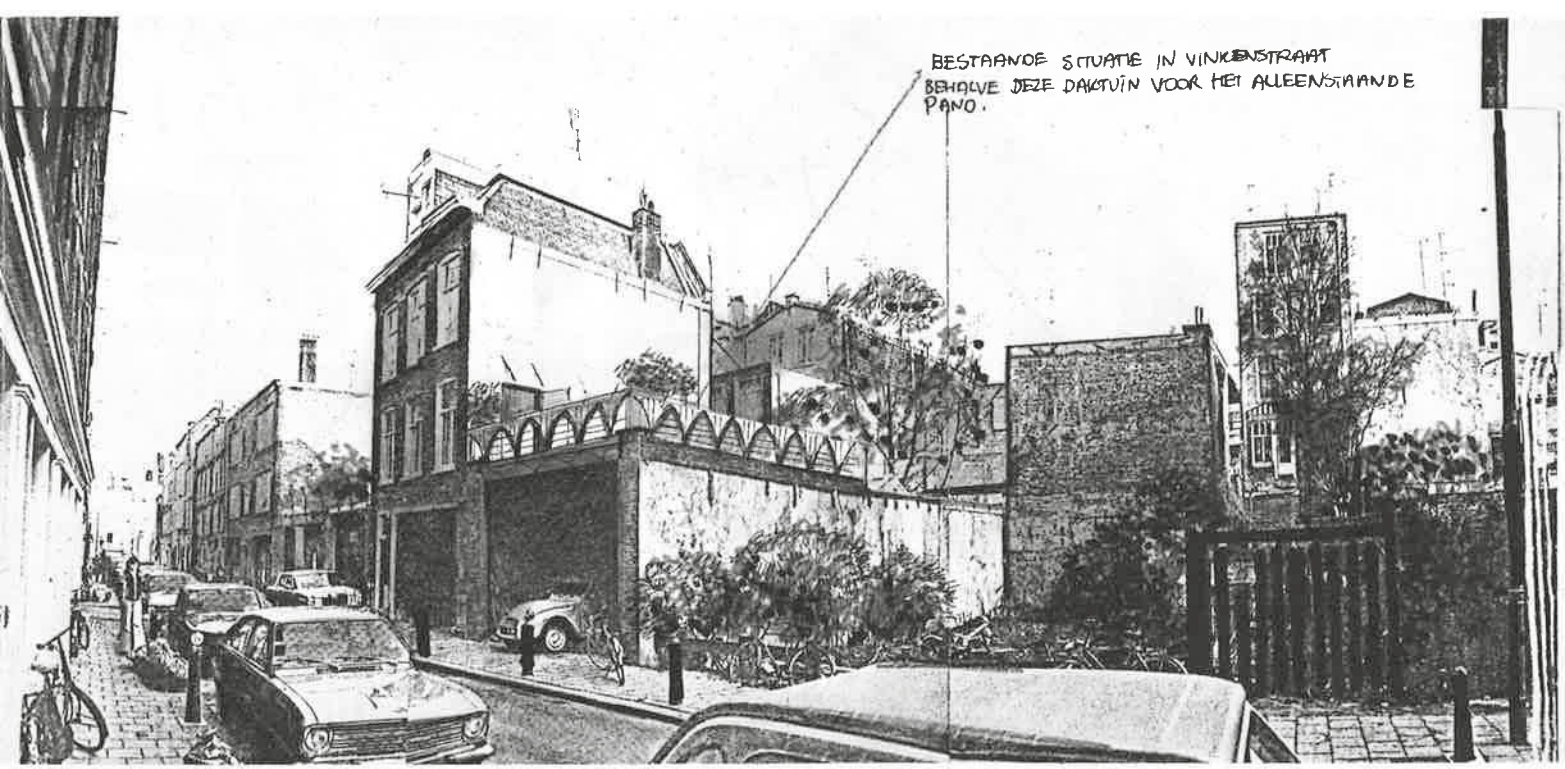

DE TOESTAND VANDAAG.

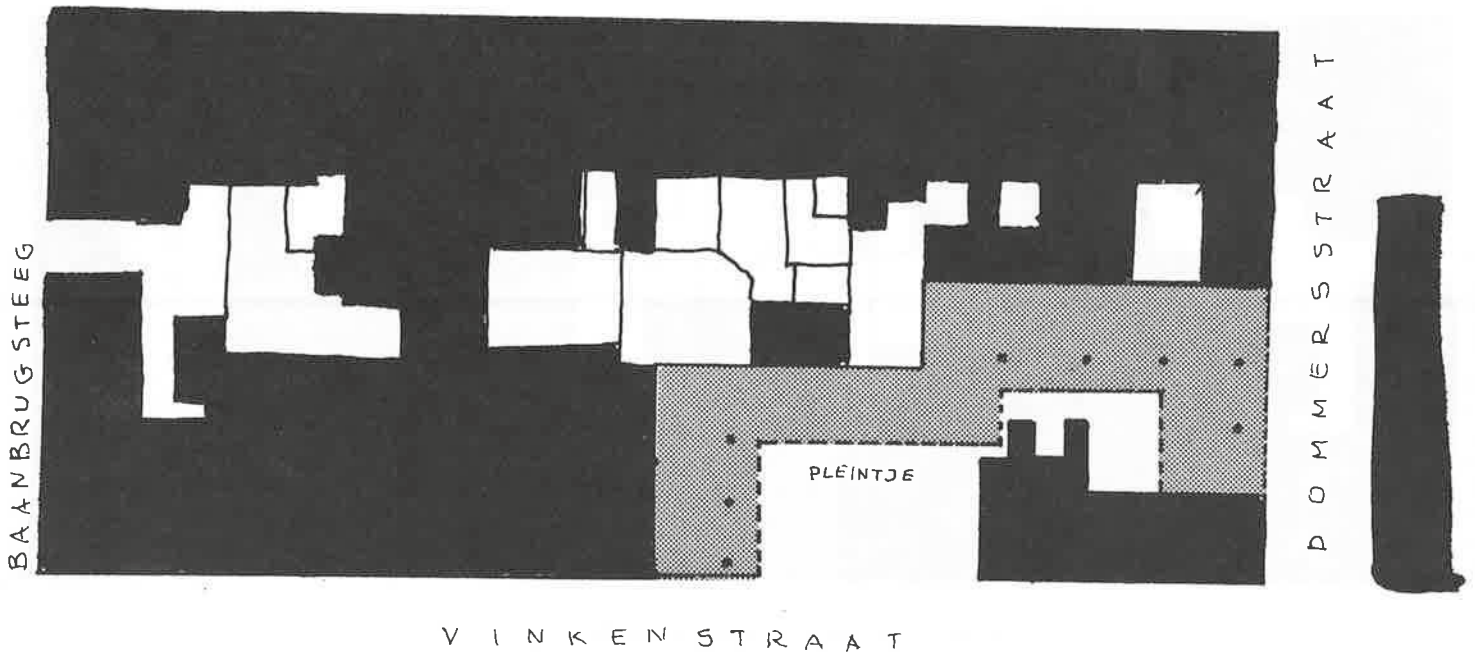
DE BOUWSTRUCTUUR HOUDT REKENING MET DE HUIDIGE BE.
BOUWING. HET PRINCIPE IS OM ALS ER EEN BOUWVALDIG
PAND MOET VERORJENEN, DE BOUWSTRUCTUUR VOORT
TE ZETTEN. DUS GEEN TOTALE SLOOP EN DAARNA NIEUWBOUW
BEWONERS EN BEDRIJVEN VERENIGD IN EEN STICHTING ZOU
ZOWEL MOETEN KUNNEN HUREN ALS KOPEN.

ZIJ ZOULDEN OOK HET BOUWTEMPO MOETEN KUNNEN
BEPALEN, AFHANKELIJK VAN BEHOEFTE EN FINANCIËLE
MIDDELEN.

BESTAANDE SITUATIE IN VINKENSTRAAT
BEHALVE DEZE DAKTUIN VOOR HET ALEENSTAANDE
PAND.

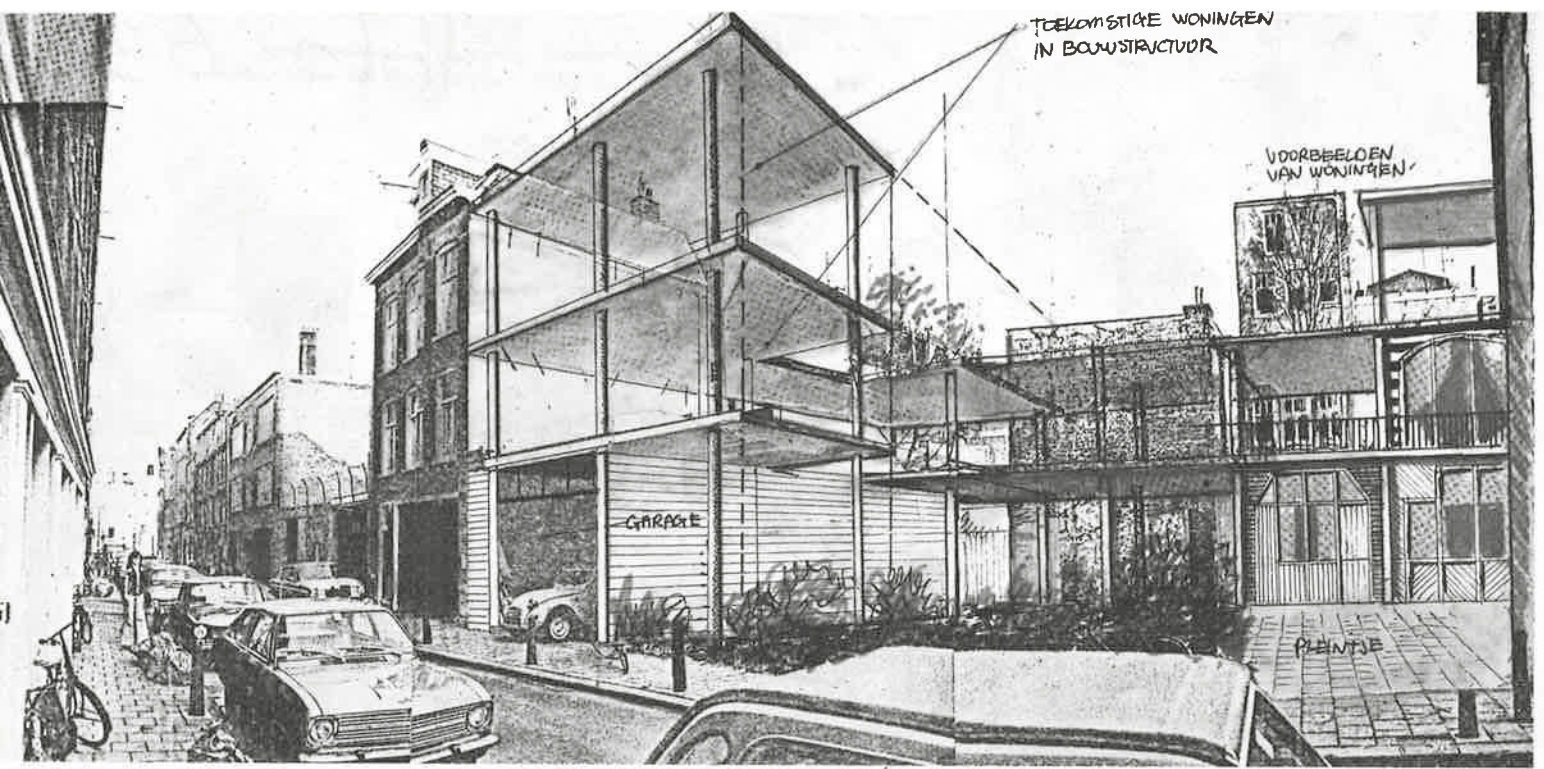

H A A R L E M M E R D I J K

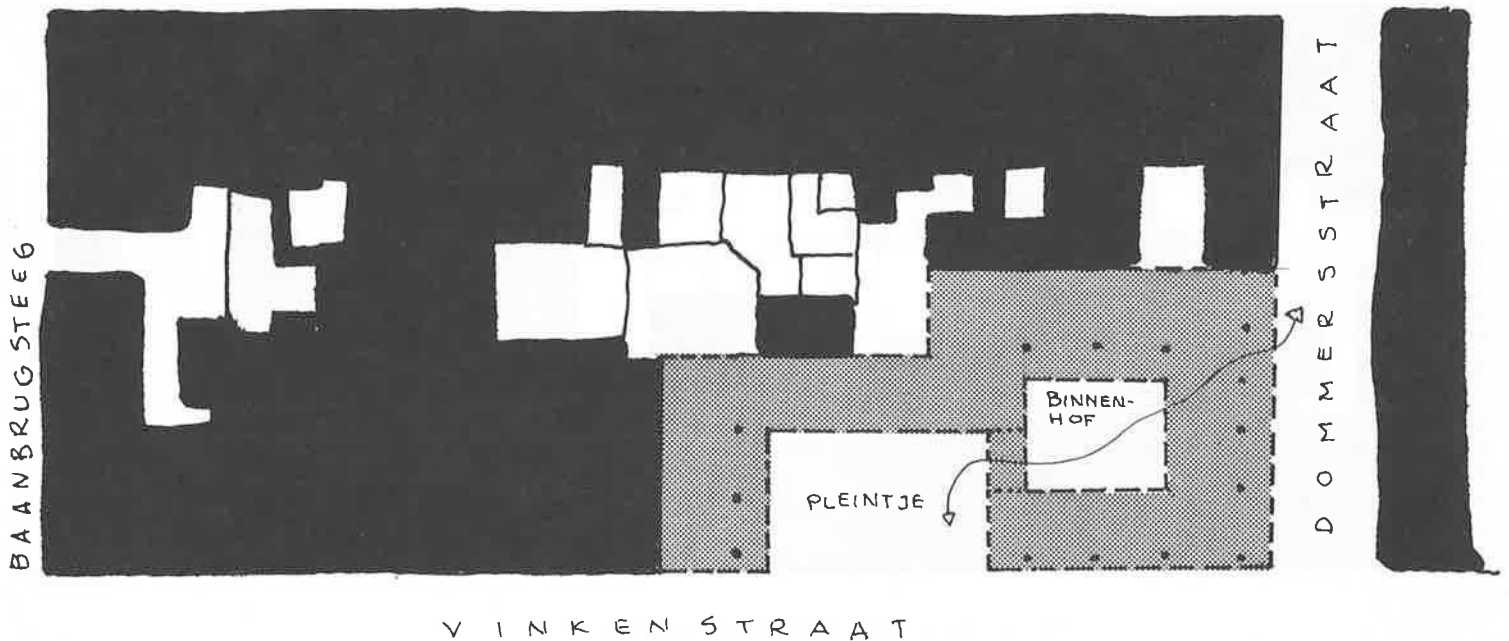

DE EERSTE STAP MORGEN, ZONDER NOG IETS TE SLOPEN
HET MAKEN VAN EEN OPEN BOWSTRUCTUUR AAN DE RAND
VAN DE OPEN PLEKKEN.

BEGANE GROND VRIJ HOUDEN OF BEDRIJFSBESTEMMING GEVEN
ER BOVEN WONINGEN (ZIE GRYS GEDEELTE VAN TEKENING 6).

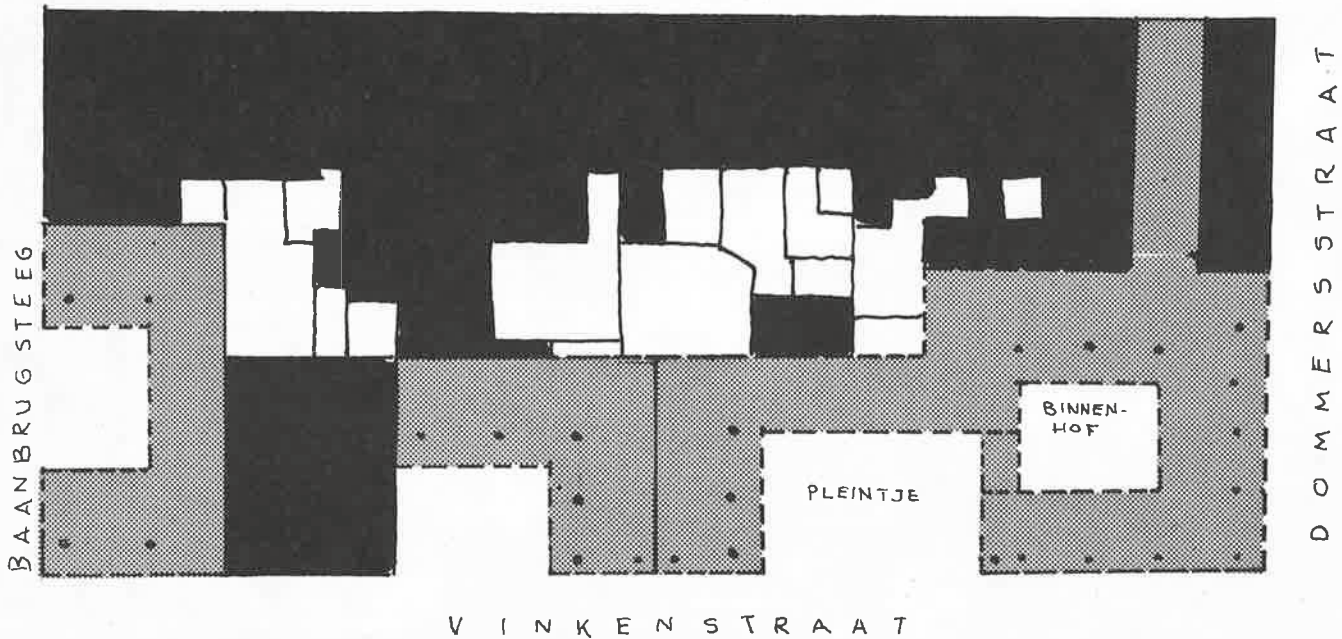

H A A R L E M M E R D I J K

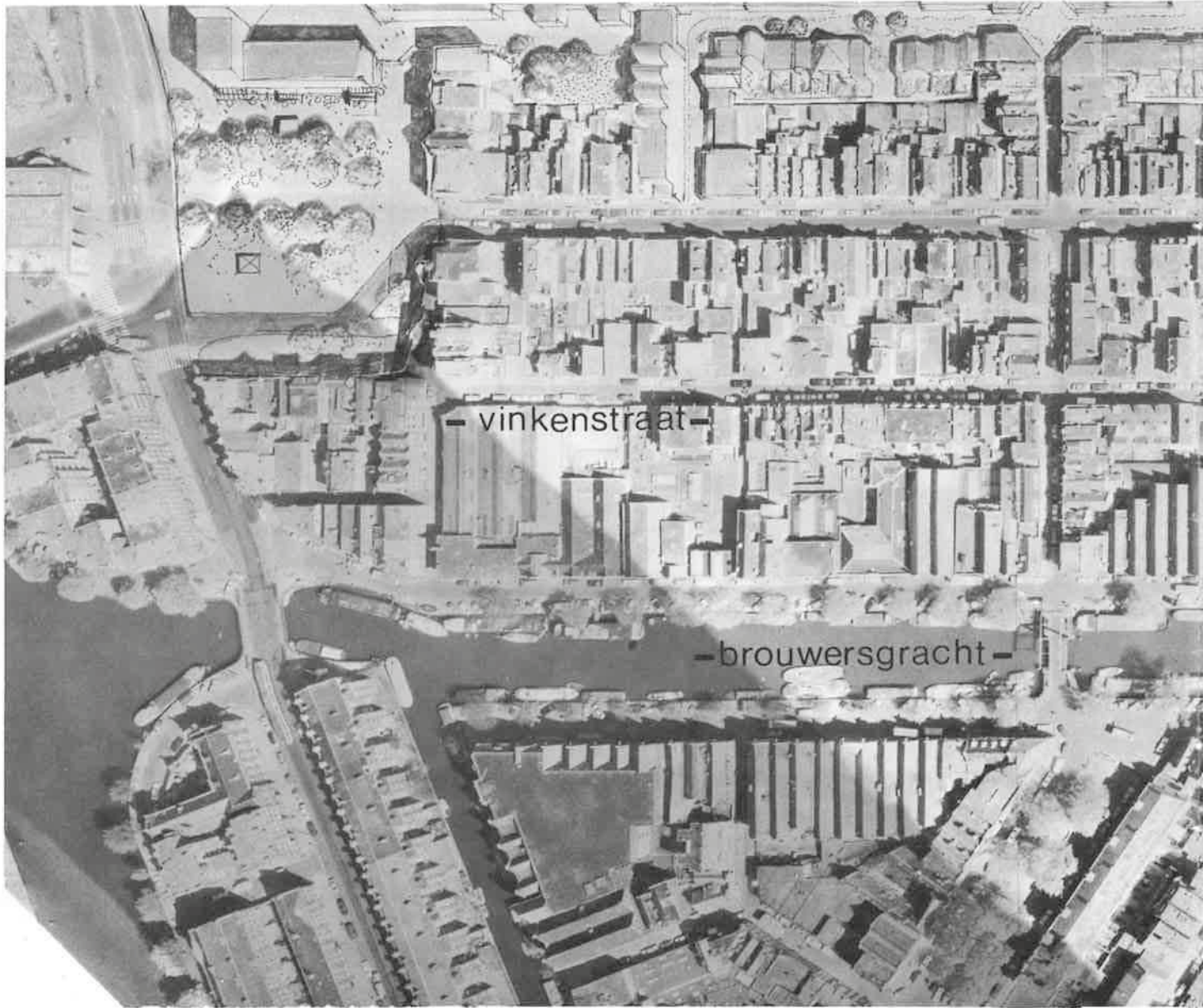
TWEEDE FASE BIJ E.V. NOODZAKELIJKE SLOOP VAN HOEKWONINGEN
(VINKENSTRAAT 28.26-24 EN BINNEN DOMMERSTRAAT 14.
BEBOUWING VORMT EEN BINNEN EN BUITENPLEINTJE
DE PÛL IN DE TEKENING GEEFT EEN DOORLOOP AAN.

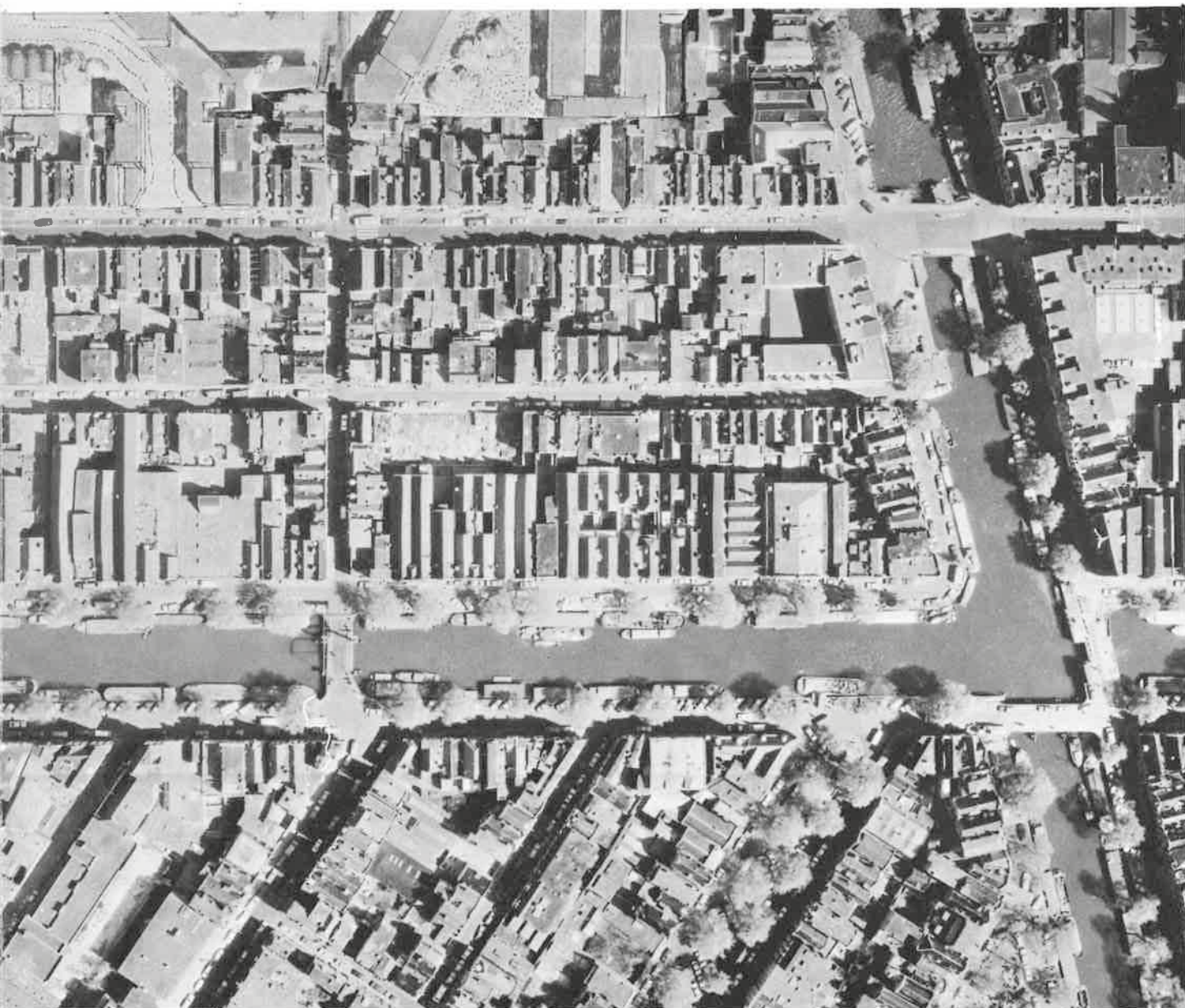
H A A R L E M M E R D I J K

VERDERE ONTWIKKELING NAAR EEN NIEUW GEZICHT VAN
DIT GEHAVENDE BOUWBLOK, BEPAALD EN GEVORMD
DOOR DE BEWONERS, EIGENAREN, BEDRIJVEN EN
ANDERE BELANGHEBBENDEN.

de Vinkenstraat in vogelvlucht.

INHOUD

Inleiding	pag. 2
Geschiedenis	pag. 6
Vinkenstraters	pag. 8
Bedrijven	pag. 12
Verval en Sloop	pag. 16
Omgeving	pag. 18
Opbouwmogelijkheden	pag. 22
Overzicht Vinkenstraat	pag. 30

Deze brochure is een uitgave van het Buurtcomité Vinkenstraat en omgeving en het Wijkcentrum de Gouden Reael. Voor nadere contacten te.220514

Mei 1978

Uitgave nr. 5 1978
Speciale editie

